

HETI JELENTÉS – 18/52

Blinken a lehangoló amerikai–kínai viszonyba próbál életet lehelni – [Teljes cikk](#)

Az amerikai külügyminiszter pekingi látogatására éppen akkor kerül sor, amikor a törvényhozásban a demokraták és a republikánusok versengenek azért, hogy keményebbnek tűnjenek Kínával szemben. Antony Blinken is számos problémával érkezett meg a kínai fővárosba, ám a megbeszélésein legalább megpróbálják tisztázni a nézetkülönbségeket.

Címkék: [hidegháború 2.0](#) | [Tajvan](#) | [technológiai verseny](#) | [USA](#)

Mi az oka Olaf Scholz „stratégiai határozatlanságának”? – [Teljes cikk](#)

Az USA és az európai országok Kína-politikájában sokszor jelentős az eltérés, amit jól mutat Antony Blinken kemény retorikájú kínai látogatása és Olaf Scholz békülékenyebb megközelítése. Míg az amerikai politikusok nyomást gyakorolnak Pekingre az ukrajnai háborúban való állásfoglalása és a „tiszteletlen kereskedelmi gyakorlatai” miatt, Scholz inkább a gazdasági együttműködésre összpontosít: úgy tűnik, enged a német külpolitikát is befolyásolni képes nagyvállalatoknak, amelyeknek a kínai piachoz való hozzáférés a legfontosabb. A kancellárnak a szövetségeseinél jóval pozitívabb hangvételű Kína-megközelítése kulcsfontosságú a stagnáló német gazdaság és így Scholz egyre romló politikai esélyeinek stabilizálásához is.

Címkék: [Hszi Csin-Ping](#) | [Kína](#) | [német gazdaság](#) | [Olaf Scholz](#) | [világkereskedelem](#)

Szingapúri hatalomátadás: csak csendben, csak halkán – [Teljes cikk](#)

A szingapúriak szigorúan tartják magukat a hatalomváltás megszokott koreográfiájához. Húsz év miniszterelnökség után a 72 esztendő Li Hszien Long május közepén átadja az ország irányítását jelenlegi helyettesének, az 51 éves Lawrence Vongnak. A gazdag városállamban, ahol a legmagasabb az egy főre eső nemzeti jövedelem Ázsiában, a hatalom csúcsán történő váltás is a stabilitást tükrözi. A szingapúriak nem kedvelik a gerontokráciát, vagyis az idősekből álló politikai vezető réteg uralmát, ami a világ más részein dívik, és nem is váratlan, hogy a jelenlegi kormányfő készül venni a kalapját, ugyanis Li már 2010 végén jelezte, hogy előkészíti utódlását.

Címkék: [Lawrence Vong](#) | [Li Hszien Long](#) | [Munkáspárt](#) | [Szingapúr](#)

A nyugat-afrikai útvonalon 161 százalékkal nőtt az illegális határátlépés – [Teljes cikk](#)

A 2015-ös migrációs válság óta 2023-ban regisztrálták a legtöbb illegális határátlépőt: 442 ezer határsértést észleltek, amely 2022-höz képest 17 százalékkal több. Annak idején főként a szárazok okozták a problémát, most a száhel-övezeti instabilitás jelent felhajtóerőt. A növekedést főként a kelet-, közép- és nyugat-mediterrán útvonalon érkezők okozták, a Kanári-szigetek felé vezető nyugat-afrikai útvonalon pedig a legmagasabb éves adatot jelentették. Az európai hatóságoknak így továbbra is széles területet kell ellenőrizniük a migráció és a határokon átnyúló bűnözés emelkedése miatt, amelyek most elsősorban a közép- és kelet-mediterrán térséget érintik.

Címkék: [Európa](#) | [illegális migráció](#) | [Száhel-övezet](#)

Kína átfogó programmal segíti a fogyasztást és a gazdasági növekedést – [Teljes cikk](#)

Kínában hatalmas gondot jelent a bezuhant belső fogyasztás, ami jelentős hatást gyakorol a gazdasági növekedésre, ezért a kormány ösztönző politikákkal próbálkozik. A program a tisztább technológiák bevezetésére buzdítaná a helyi vállalkozásokat és a háztartásokat. Ennek célja Kína ipari és háztartási eszközállományának korszerűsítése, a régebbi, nem energiahatékony gépek kivonása, ezzel pedig a fogyasztás és az üzleti beruházások fellendítése. A program a nehézipari ágazatoktól kezdve a lakóházak új felvonókkal való felszerelésén át a fogyasztóknak nyújtott ösztönzőkig terjed. Az elavult berendezések korszerűsítésére fordított beruházás tavaly 4,9 ezer milliárd jüan (680 milliárd dollár) volt, a cél, hogy 2027-ig ezt 25 százalékkal növeljék.

Címkék: [fogyasztás](#) | [Kína](#) | [technológia](#)

IMF: nagy problémát okozhat az eurózána-orozárok államadóssága – [Teljes cikk](#)

A Nemzetközi Valutaalap minapi jelentése arra hívta fel a figyelmet, hogy az eurózána-tagállamok eltérő adósságai milyen problémákat okozhatnak az elkövetkező években. Míg Németország hamarosan visszatér a nemzeti össztermék 60 százaléka alatti szintre, addig Franciaország hitelei ennek a kétszeresét fogják elérni. Olaszország külön fejezet, itt az adósság a GDP 144 százalékán lesz öt év múlva. Ezen a szinten kezdődtek a 2010-es években Görögország bajai.

Címkék: [államadósság](#) | [euróövezet](#) | [Európai Unió](#) | [IMF](#)

Amerika már Mexikó kapuit is bezárja a kínaiak előtt – [Teljes cikk](#)

Mexikó több száz ideiglenes vámot jelentett be, amelyek főként kínai termékeket érintenek, miközben minden tárgyalást felfüggesztett az odatelepülni szándékozó kínai autógyártókkal is. Az ország összekötőállamként sokat profitál a kínai beruházásokból és az Egyesült Államokkal való kereskedelmi kapcsolataiból egyaránt. A mostani lépést a hazai ipar védelmével indokolták, valójában azonban az egyik fő cél Washington aggodalmainak csillapítása: azáltal ugyanis, hogy Kína gyárait telepít Mexikóba, az itt előállított, „Made in Mexico” felirattal ellátott termékeit vámmentesen küldheti tovább az amerikai piacra. Washington világossá tette Mexikó számára: vagy mellé áll a Kínával szembeni kereskedelmi küzdelemben, vagy ellenkező esetben gazdasági következményekkel (akár a szabadkereskedelmi egyezmények felülvizsgálatával) kell számolnia.

Címkék: [hidegháború 2.0](#) | [Kína](#) | [Mexikó](#) | [összekötő államok](#) | [USA](#)

Kína a tengerek ura – [Teljes cikk](#)

A globális kereskedelem 80-90 százalékát lehetővé tevő tengeri szállítmányozás alapfeltétele a hajógyártás, amelyben Kína évente 150 milliárd dollár értékű hajóeladásával dominál, szemben az USA-val, amely csupán 1 százalékos részesedéssel rendelkezik a piacon. A „Made In China 2025” stratégia részeként Kína mára a világ hajógyártásának felét adja, és a következő három évben a teherhajók gyártásában is 70-80 százalékos részesedésre törekszik. Nem csoda, hogy az USA aggódik tengeri hatalmának elvesztése miatt, ám a saját kapacitásának növelése helyett Kínát vádolja a tisztességtelen előnyszerzéssel. Washington és Brüsszel lassú kereskedelmi leválása Kínától és az ellátási láncok diverzifikálása ellenére Peking önálló ellátási láncok létrehozásával és az állami támogatásokkal tovább növeli dominanciáját a hajógyártásban.

Címkék: [geopolitika](#) | [kínai hajógyártás](#) | [tengeri kereskedelem](#)

A zöldenergia a magyar gazdaság jövője és az energiabiztonság záloga – [Teljes cikk](#)

A magyar gazdaság jövője a zöldenergia. A kormány a futó programokban összesen 200 milliárd forinttal ösztönzi a családokat és cégeket a zöldenergia termelésére és tárolására. A villamos energia rendszerszintű tárolási kapacitásának bővítését segítő pályázat 62 milliárdos keretösszeggel februárban nyílt meg. A közelmúltban megszülettek a támogatói döntések, amelyek alapján mintegy félszáz ipari energiatároló létesülhet Magyarországon.

Címkék: [energiabiztonság](#) | [energiakapacitás](#) | [fenntarthatóság](#) | [zöldátállás](#)

A legtöbbet a Föld megóvásáért oktatással tehetünk – [Teljes cikk](#)

A környezettudatosság kulcsa a megfelelő edukáció. Hogy Magyarország nem veszi félvállról ezt a küldetést, arra jó példa, hogy hosszú távú partnerségről állapodott meg a felsőoktatás fejlesztése érdekében a Kulturális és Innovációs Minisztérium (KIM), valamint a Times Higher Education (THE), a világ felsőoktatási intézményeit elemző intézete. Az együttműködés célja, hogy előmozdítsa és erősítse a kormány felsőoktatási célkitűzéseit, valamint hogy a hazai felsőoktatás markánsabban jelenjen meg a világon.

Címkék: [A Föld napja](#) | [magyar felsőoktatás](#) | [oktatás](#)

Semmit sem ér a zöldfordulat jelentős energiamegtakarítások nélkül! – [Teljes cikk](#)

A világ energiafogyasztásának körülbelül egyharmadát elpazaroljuk – húzta alá a jól ismert környezetvédő és felfedező, Bertrand Piccard a CNBC-nek. Hangsúlyozta, hogy a fosszilis energiák helyettesítése megújuló forrásokkal reménytelen az energiahatékonyság növelése nélkül, ami egyúttal az energiafüggetlenség és a versenyképesség növelésének is a kulcsa. Számos alternatív megújuló energiaforrás, mint a biogáz vagy a geotermikus energia, gyakran mellőzött, pedig szerinte ezek figyelmen kívül hagyása kockáztatja a zöldenergiacélok elérését. Hangsúlyozta: bár a kínai napelemek túlkínálata Európában nehéz helyzetbe hozta a szektort, de jelentősen csökkentette a napenergia költségeit, ami alapfeltétele volt a megújuló energiák fellendülésének.

Címkék: [globális energiafogyasztás](#) | [Piccard](#) | [zöldátállás](#) | [zöldenergia](#)

Afrika éhezik a zöldenergiára, ez a két nagyhatalom pedig meg tudja etetni – [Teljes cikk](#)

Miközben az USA és szövetségesei lassan kiszorulnak Afrikából, a kontinens növekvő népessége és energiaéhsége a zöldenergia területén is rengeteg lehetőséget nyit meg a kínai és orosz beruházások előtt. A kontinensen körülbelül 600 millió ember nem jut áramhoz, a Roszatom pedig már több országgal is megegyezett az atomenergiával kapcsolatos beruházásokról. Az afrikai országok másik nagy kihívása, hogy a hatalmas víz-, szél-, nap- és geotermikus energiaforrásokat megfelelő technológia vagy tőke hiányában nem képesek kihasználni. Itt Peking siet a segítségükre, és számos kutatóközpont vagy erőmű létrehozását finanszírozza. Mindezért cserébe a két nagyhatalom – a gazdasági előnyök mellett – diplomáciai és katonai krediteket tehet zsebre.

Címkék: [Afrika](#) | [beruházások](#) | [hidegháború 2.0](#) | [Kína](#) | [Oroszország](#) | [zöldenergia](#)

A magyar ESG-szabályozás az unió élmezőnyében van – [Teljes cikk](#)

Magyarország a zöldátállás és a fenntartható gazdasági működés egyik éllovasává vált az Európai Unión belül. A hazai ESG-törvény elfogadása fontos mérföldköve ennek a folyamatnak. A szabályozás felkészülési időt is biztosít a hazai vállalkozásoknak, hogy még az uniós szintű előírások élesedése előtt kialakíthassák stratégiájukat, és megkaphassák a megfelelő szakmai támogatást – mondta Dobos Balázs, a Makronóm Intézet szakmai igazgatója.

Címkék: [ESG](#) | [ESG-konferencia](#) | [Makronóm Intézet](#)

Mi az? Egyre népszerűbb, segíti a zöldátállást, de lehetne sokkal olcsóbb is – [Teljes cikk](#)

Már 40 millió elektromos autó (EV) van forgalomban világszerte a Nemzetközi Energiaügynökség jelentése szerint. A kereslet az idén is tovább növekszik, ám a legtöbb ilyen járművet Kínában adják el: míg a távol-keleti országban az új autóvásárlások mintegy felét már az EV-k teszik ki, addig az USA-ban ez az arány csak 9-ből 1, az EU-ban pedig 4 eladásból 1. A különbség annak is köszönhető, hogy Kínában az EV-k kétharmada olcsóbb, mint a hagyományos, robbanómotoros alternatíváik. Bár látható, hogy az igény Nyugaton is egyre növekszik az EV-kre, megfelelő támogatási környezet és töltőinfrastruktúra nélkül az elterjedésük nem lesz zökkenőmentes

Címkék: [elektromos autók](#) | [energiatárolók](#) | [Kína](#) | [zöldátállás](#)

Háború, szankciók, hadiipar

3

Oroszország idei gazdasági növekedése köröket ver a Nyugatra – [Teljes cikk](#)

Míg Németország 0,2, Franciaország 0,7, Nagy-Britannia pedig 0,5 százalékos GDP-növekedéssel kalkulálhat, a Nemzetközi Valutaalap jelentése szerint az oroszok 3,2 százalékkal verik a mezőnyt. A jelek szerint a nyugati szankciók Oroszországot sokkal ellenállóbbá tették, mint amilyen a háború előtt volt. A belső fogyasztás továbbra is tartja a szintjét, a hazai befektetések pedig segítettek a kritikus iparágaknak túllendülni a kezdeti zűrzavaron. Ami pedig az energiaexportot illeti: India, Kína és a globális dél több országa is kinyitotta az ajtaját Moszkva előtt.

Címkék: [GDP](#) | [IMF](#) | [szankciós politika](#) | [ukrajnai háború](#)

Történelmi csúcst döntött a globális fegyverkezés – [Teljes cikk](#)

Minden eddigi csúcst megdöntötte tavaly a fegyverkezésre szánt globális kiadások. Nemcsak a hagyományosan legtöbb pénzt áldozó államok duzzasztottak a védelmi büdzsén, hanem gyakorlatilag kivétel nélkül minden ország. Oroszország katonai költése 109 milliárd dollár volt, ami a Krím annektálása óta a legnagyobb növekedést mutatja, míg Ukrajna közel azonos összeget, 65 milliárd dollárt költött védelmi célra főként nyugati támogatásból. Az Egyesült Államok a NATO költségvetésének 68 százalékát adja, míg az európai tagállamok csupán 28 százalékot, ami feszültséget szül a szövetségesek között. A védelmi kiadások növekedése általános trend a világ minden régiójában, különösen a Közel-Keleten és Ázsiában, utóbbi esetében Kína dominál.

Címkék: [fegyverkezés](#) | [globális fegyverkereskedelem](#) | [NATO](#) | [SIPRI](#)

Washington közép-hatótávolságú rakétaindító rendszert telepítene Ázsiába – [Teljes cikk](#)

Miközben a Közel-Kelet és Európa konfliktusoktól forrong, az indo-csendes-óceáni térségben is zajlanak az események. Nem sokkal az Egyesült Államok, Japán és a Fülöp-szigetek csúcstalálkozóját követően az amerikai hadsereg bejelentette, hogy a Fülöp-szigetekre tervezi telepíteni a Typhon elnevezésű, közepes hatótávolságú földi rakétaindító rendszerét. A hidegháború óta ez lesz az első alkalom, hogy az USA ilyen fegyvert telepít a térségbe. Az amerikai szándékra tekintettel Peking 18 hónap után újraindította a párbeszédet az Egyesült Államok hadseregével.

Címkék: [Fülöp-szigetek](#) | [hidegháború 2.0](#) | [Kína](#) | [USA](#)

A Közel-Kelet rég nem látott fejfájást okoz a Nyugatnak – [Teljes cikk](#)

A nyugati külpolitika a Közel-Keletet eddig mellékszálaként tekintette, de az elmúlt hónapok eseményei, különösen a gázai harcok és az iráni agresszió drasztikusan megváltoztatták a geopolitikai prioritásokat. Az Egyesült Államoknak most egyszerre kell figyelnie a fokozódó Közel-Keletet, Ukrajnát és Kína felemelkedését, miközben a Gázában kialakult humanitárius válság tovább bonyolítja a helyzetet. Ezek az új kihívások elterelik a figyelmet más fontos nemzetközi kérdésekről, például a fejlődő országok támogatásáról és a globális környezetvédelmi törekvésekről. Washingtonnak újra kell gondolnia stratégiáját, ennek sikeressége pedig kulcsfontosságú lehet a következő választásokon és a nemzetközi színtéren egyaránt.

Címkék: [Közel-Kelet](#) | [Nyugat](#) | [USA](#)

Iráni–izraeli konfliktus: kiszámított ütésváltás – [Teljes cikk](#)

A közelmúltban sajtósárgas ütésváltás zajlott le Izrael és Irán között. A jól kiszámított iráni drón-támadás és az arra adott izraeli válasz is azt tükrözte, hogy az ösellsége legfőbb gondja az volt: ne hogy kiprovokáljanak egy az egész térséget lángba borító háborút. A jelek szerint ezt sikerült elkerülni. Irán megtorolta a damaszkuszi konzulátusa elleni akciót, és Izrael sem hagyta szó nélkül, hogy a perzsa állam 33 év után megtámadta az országot. A külföldi megfigyelők új fejleményként értékelik, hogy számos szunnita arab ország az akciók során Izraelt segítette.

Címkék: [iráni dróntámadás](#) | [Izrael](#) | [izraeli háború](#)

Társadalom és technológia

A fegyvert leteszik, de a tollat nem: leszerelt katonák lobbija – [Teljes cikk](#)

A politika és média világában gyakori, hogy egykori katonatisztek, akik a közszolgálatot magánkarrierre cserélték, védelmi vállalatokat képviselnek elemzőként a hírcsatornákon, ám gyakran elhallgatják kapcsolataikat a védelmi iparral. Legutóbb egy amerikai portál tárta fel ennek természetét: amikor Oroszország megtámadta Ukrajnát, a hírcsatornák sorra hívták be ezeket az elemzőket, hogy nyomást gyakoroljanak több fegyver és hadi berendezés szállítására, miközben a közönséget nem tájékoztatták arról, hogy az elemzők jelenleg mely cégeknek dolgoznak. Az amerikai média javarészt nem informálja a nézőt a védelmi iparban érintett elemzők érdekeltségéről, ami aláássa a tárgyilagos tájékoztatást és a konfliktusokkal kapcsolatos nyilvános vitát.

Címkék: [katonatisztek](#) | [média](#) | [NATO](#)

Európa egyik legfontosabb gyártója megduplázná a kapacitásait – [Teljes cikk](#)

Az ASML, a világ vezető chipgyártó berendezéseinek beszállítója megerősíti az európai vezető technológiai státuszát, és jelentős bővítési terveket jelentett be a hollandiai Eindhovenben. A vállalat 2030-ig meg kívánja duplázni a termelési kapacitását, hogy kielégítse a félvezetőszektor növekvő keresletét, amely kulcsfontosságú az olyan területeken, mint például a mesterséges intelligencia. A döntéshez nagyban hozzájárult a holland kormány 2,5 milliárd eurós kötelezettségvállalása az eindhoveni térségben az infrastruktúra és az oktatás fejlesztésére, ami segíti a csúcstechnológiai iparágak hazai lehorgonyoztatását és az agyelszívás megakadályozását.

Címkék: [ASML](#) | [chipgyártás](#) | [félvezetőipar](#) | [technológiai verseny](#)

A Samsung lekörözheti a TSMC-t a legfejlettebb nanochipek gyártásában – [Teljes cikk](#)

A Samsung a Texasban létrehozandó üzemével elnyerte az amerikai kormány 6,4 milliárd dolláros támogatását. A bejelentés szerint az Austinban lévő létesítményben a dél-koreai cég a legmodernebb, 2 nanométeres chipet fogja gyártani. A 2026-ban induló termeléssel kétéves előnyben lesz a legnagyobb riválisával, a tajvani TSMC-vel szemben.

Címkék: [chipgyártás](#) | [Samsung](#) | [TSMC](#)

Hazai helyzetjelentés

5

Kiemelkedő mértékben nőttek a keresetek – [Teljes cikk](#)

A bruttó átlagkereset februárban is kiemelkedő mértékben, 14 százalékkal emelkedett. A kereseteket januárhoz hasonlóan a költségvetési szféra húzta felfelé, itt 17,2 százalékos bérnövekedést mért a KSH. Emögött elsősorban az oktatás ágazat áll: itt az átlagos kereset a pedagógusbér-emelés nyomán 27,4 százalékkal nőtt egy év alatt.

Címkék: [keresetek](#) | [KSH](#) | [reálbér](#)

Továbbra is befektetésre ajánlja hazánkat a Standard and Poor's – [Teljes cikk](#)

Megerősítette a devizában és a helyi valutában fennálló hosszú és rövid futamidejű magyar államadósság-kötelezettségeknek a befektetési ajánlású, BBB mínusz/A-3 besorolását pénteken az S&P Global Ratings nemzetközi hitelminősítő. A Makronóm Intézet senior makrogazdasági elemzője, Molnár Dániel értékelte a lépést.

Címkék: [adóbsesorolás](#) | [hitelminősítés](#) | [S&P](#)

Marad a vámmentes import, így az európai gazdák nehéz helyzete is – [Teljes cikk](#)

Az Európai Parlament kedden nagy többséggel megszavazta az ukrán mezőgazdasági termékek vámmentes importjának újabb egy évvel történő meghosszabbítását, tovább nehezítve ezzel az európai gazdák helyzetét. A lépést Nagy István agrárminiszter értékelte.

Címkék: [Európai Unió](#) | [mezőgazdaság](#) | [ukrán gabona](#) | [vámmentesség](#)

A magyar uniós elnökség egyik prioritása a versenyképesség növelése lesz – [Teljes cikk](#)

Hazánk idén második alkalommal, egy kihívásokkal teli időszakban tölti be az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét – jelentette ki Varga Mihály pénzügyminiszter, miután hivatalában fogadta Thomas Westphalt, a tanács főigazgatóját. A Pénzügyminisztérium szakértői felkészültek a magyar elnökség egyik fontos feladatára, a 2025. évi uniós költségvetés elkészítésére, emellett nagy hangsúlyt fordítanak az uniós versenyképességi és a demográfiai kihívásokra is.

Címkék: [Európai Unió](#) | [magyar uniós elnökség](#) | [versenyképesség](#)

Aktuális gazdasági és geopolitikai összefüggések vezetői elemzése és előrejelzése

A VILÁGGAZDASÁG LEGSZŰKEBB KERESZTMETSZETE EURÓPÁBAN TALÁLHATÓ

A mikrocsipek elengedhetetlenek a modern gazdaságok számára, a gyártásuk és fejlesztésük kulcsfontosságú a globális hatalmi viszonyok alakulásában. Az Egyesült Államok korlátozni igyekszik a Kínába irányuló technológiaexportot, ami viszont nem csak az amerikai vállalatokat érinti. A hollandiai központú, csúcstechnológiájú csipkészítő berendezéseket gyártó ASML egyike azon kevés európai vállalatnak, amely megkerülhetetlen szerepet tölt be egy stratégiai fontosságú értékláncban. Az amerikai szankciók veszélyeztetik az ASML Kínába irányuló exportját is, amely ország így a legmodernebb félvezetők nélkül maradhat, ugyanis a saját fejlesztéseik piacképessé éréséhez még idő kell. Európa versenyképessége szempontjából kulcsfontosságú, hogy az ASML megőrizze stratégiai szerepét, és kontinensünknek más iparágakban is érdemes lenne ilyen pozíciót kívínia.

Félvezetők nélkül nincsenek modern gazdaságok

A félvezetők és az azokból kialakított mikrocsipek jelentik a modern technológia alapkövét, ezek nélkül nemhogy az olyan csúcstechnológiák, mint a mesterséges intelligencia vagy a robotok, de még az olyan hétköznapi berendezések sem működnének, mint a mosógépek vagy a mikrohullámú sütők. Természetesen nem minden mikrocsiptípus képes azonos teljesítményre, viszont mivel ez szabja meg a technológiai képességek határát, a félvezetők gyártásának és fejlesztésének uralma olyan befolyást vonz maga után, hogy az adott hatalom képessé válik más országok katonai és gazdasági erejének irányítására. Ezzel a csipek hasonló szerepet játszanak a 21. századi globális hatalmi viszonyokban, mint amelyet az olaj játszott a 20. században. Az iparág dinamikusan bővül: 2030-ig ezermilliárd dollárt terveznek a vállalatok a félvezetőiparra költeni, a legnagyobb befektetések pedig Ázsiában és az USA-ban vannak.

Washington el akarja zárni Kínát a félvezetőktől

Mindezek fényében nem meglepő, hogy a Washington és Peking közötti hatalmi párharc egyik legkritikusabb elemét a félvezetők alkotják. Az első intézkedéseket még Trump elnök alatt hozta meg az USA annak érdekében, hogy Kína lemaradjon a XXI. század gazdaságának és haditechnológiájának alapfeltételét jelentő alkatrészek a gyártásában és fejlesztésében. Trump politikáján Biden sem változtatott, és egyre szélesebb körű korlátozásokat léptetett életbe a tudástranszfer megakadályozásának érdekében. Már nemcsak az amerikai cégek, hanem egyik amerikai technológiát használó félvezetőgyártó sem exportálhat Kínába csúcstechnológiájú csipeket vagy félvezetőgyártó berendezéseket. Sőt, Washington már a szövetséges országokat is győzködi, hogy cselekedjenek hasonlóképpen – ebbe Japán és Hollandia már részben bele is egyezett. Az ilyen exportkorlátozásokat Kína sem hagyja válasz nélkül, ami Európára is visszaüt: Peking 2023 nyarán korlátozta bizonyos kritikus nyersanyagok (germánium és gallium) kivitelét, ami erősen érintette a német, olasz és francia elektronikai és félvezetőipari vállalatok gyártói képességeit.

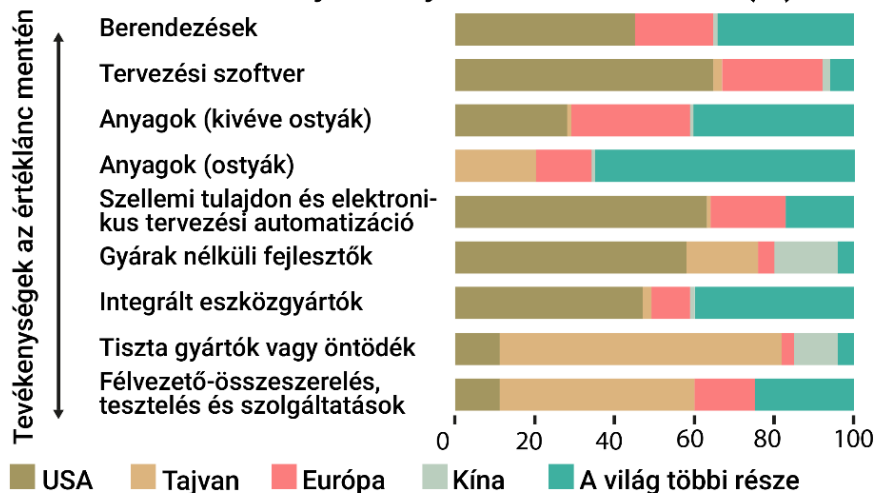
Az amerikai intézkedések háttérében Washington azon félelme áll, hogy a fejlett amerikai technológiát Kína saját katonai arzenáljának fejlesztésére használná fel. Az USA a világ vezető technológiai hatalma a második világháború vége óta, és részben ez tette lehetővé Washington geopolitikai befolyásának a globális kiterjesztését. Emiatt különös kockázatot lát abban a lehetőségben, hogy Kína hasonló pályát jár be, és alapjaiban kérdőjelezi meg az amerikai dominanciát.

A félvezetőipart még nem tudja egyetlen ország irányítani

A teljes félvezetőgyártás-ökoszisztéma feletti uralom azonban rövid távon kivitelezhetetlen bármelyik ország számára. Jelenleg szinte minden gyártási és tervezési részfolyamat zöme más-más országban található. A

nyersanyagok többsége például Kínából származik, a csiptervezésben Amerika jár az élen, a gyártást (különösen a csúcstechnológiájú csipekét) többnyire Tajvan és Dél-Korea végzi, míg egyes alkatrészek vagy gyártóberendezések terén az Egyesült Királyság és Hollandia rendelkezik monopóliummal. Ez azt jelenti, hogy **egyetlen régió vagy ország sem képes egyedül helytállni az értéklánc minden szegmensében, így a félvezetők létrehozásának végponttól végpontig tartó folyamata [globális erőfeszítéseket igényel](#) (1. ábra). Most az amerikai korlátozások ennek a szorosra font globális hálónak a szétszakadásával fenyegetnek.**

1. ábra: A félvezetőiparbeli értékesítés megoszlása a vállalati székhely elhelyezkedése szerint (%)

Forrás: McKinsey, Gartner

A holland ASML révén Európa is megkerülhetetlen az értékláncban

A félvezetőgyártás azon kevés terület egyike, amelyen kontinensünk továbbra is [stabilan őrzi](#) stratégiai pozícióit – és ennek egyetlen vállalat, a hollandiai székhelyű, de többnyire [globális befektetési alapok tulajdonában álló ASML a kulcsa](#). Az ASML extrémultraibolya-litográfiai gépei ma a világ talán [legfontosabb elektronikai berendezései](#), ugyanis ezeket a gépeket használják a legkifinomultabb csipek gyártásához. A tény, hogy ezeket a nemzetbiztonságot, technológiai fejlődést és a mesterséges intelligencia jövőjét meghatározó eszközöket egyetlen cég gyártja, komoly geopolitikai és gazdasági kockázatot jelent Washingtonnak, de még Pekingnek is. **Az Egyesült Államok [nem rendelkezik](#) hazai litográfiaiberendezés-gyártókkal, a kínaiak berendezései pedig még jóval kevésbé fejlettek.** A gépek 200 millió euróba kerülnek, és akkorák, mint egy busz. A berendezések iránti kiugró kereslet hatására a cég részvényeinek értéke 420 százalékkal nőtt az elmúlt 5 év alatt, melynek köszönhetően mára a világ 22. legértékesebb vállalatává vált.

Az amerikai exportkorlátozások az ASML-t is érintik

Az elmúlt években Washington [erős nyomást gyakorolt](#) a holland kormányra és az ASML-re is annak érdekében, hogy Kína ne tudjon hozzáférni a cég berendezéseihez, melyek lehetővé tennék számukra, hogy saját maguk gyártsanak csúcskategóriás csipeket. Az ASML egyébként elsősorban a kevésbé szofisztikált csipek gyártásához használt berendezéseket értékesítette eddig Kínában. A korlátozások a nem csúcstechnológiájú gépeket csak részben érintik, így várhatóan az ASML Kínába irányuló eladásainak 10-15 százalékára lesznek csak hatással. A cégnek 2024 végéig van érvényes engedélye kínai ügyfeleinek kiszolgálására. Kína az ASML második legnagyobb piaca volt 2023-ban Tajvan után, 29 százalékos részesedéssel.

Az ASML gépeit szinte lehetetlen, de legalábbis rendkívül bonyolult és költséges lenne helyettesíteni, így Kína számára [komoly akadályt jelentene](#) egy ilyen rendelkezés: lényegében nem tudna nélkülük csúcskategóriás csipeket gyártani. A holland kormány nem vetette el a

kiviteli engedélyek megtagadását a biztonsági kockázatokkal járó esetekben, ennek ellenére nem kíván Kínára irányuló exportengedélyezési politikát beiktatni, és az ASML-nek sem szeretne károkat okozni. **Egyes vélemények szerint [az ASML már túl nagy Hollandia számára](#), így inkább uniós szinten kellene a nagy cégek kiviteli engedélyeit kezelni, megelőzve azt, hogy a rivalizáló nagyhatalmak áldozatává váljanak a vállalatok.**

Kína igyekszik önerőből pótolni a kieső nyugati technológiát

Kína korábbi próbálkozásai ezeken a területeken nem jártak nagy sikerrel. Az ország eddigi egyetlen litográfiai rendszereket gyártó vállalata, a Shanghai Micro Electronics Equipment Group nem tudott az ASML-gépek tudását megközelítő berendezéseket gyártani, és miután a cég Amerikában kereskedelmi feketelistára került, még nehezebbé vált számára az ASML berendezéseinek sikeres helyettesítése. **Peking azonban nem adja fel**, és egyes források szerint a kínai Naura Technology Group már [megkezdte kutatásait](#) a litográfiai rendszerekkel kapcsolatban, amelyben több szereplő is részt vesz: a Huawei Technologies például egy olyan szabadalmat jelentett be, mellyel növeli a csipek tranzisztorsűrűségét és így a teljesítményüket is. Ezzel a technológiával és a külföldi cégek által gyártott mélyultraviola-litográfiával **Kína képes lehet a jövőben szofisztikált, 5 nanométeres chipek gyártására a csúcskategóriás ASML gépek nélkül, ehhez azonban még idő kell.**

Európa versenyben maradásához szükség van a kritikus pozíciók megőrzésére

Az elmúlt évek kiéleződő világgazdasági versenye mellett különösen fontos, hogy Európa fenntartsa jólétét, és képes legyen minél nagyobb gazdasági hozzáadott értéket teremteni. **A realitás azonban azt mutatja, hogy az unió nem lesz képes olyan erőket mozgósítani, mint az USA, vagy Kína** – a két másik nagyhatalommal az EU képtelen felvenni a versenyt [a pénzügyi befektetések](#) terén. **Az unió a legtöbbet azzal teheti, ha stratégiai pozíciókat szerez a kritikus nemzetközi értékláncokban, és ezzel ellensúlyozza méretbeli hiányosságait.** Az ASML pozíciója – mint az extrémultraibolya-litográfiai gépek kizárólagos szállítója – ritka, de ezért különösen fontos példa Európa számára. Alapvető fontosságú, hogy Európa ugyanerre törekedjen más technológiák, például a mesterséges intelligencia, a kvantumtechnológiák vagy a biotechnológia területén. **Ahhoz pedig, hogy a kontinensünk ezt a tudást kamatoztatni tudja, továbbra is nyitottnak kell maradnia a világ minden tája felé, hiszen Kína példájából tanulva, ha valamit elzárunk mások elől, kénytelenek lesznek kifejleszteni saját maguk.**

IA MAKRONÓM INTÉZETRŐL

A Makronóm Intézet 2020-ban azért jött létre, hogy a patrióta és pragmatikus gazdaságpolitikai szemlélet kiterjesztésének motorja legyen, a magyar gazdaság fejlődése iránt elkötelezett kutatóknak és kutatásoknak otthont, megjelenési felületet biztosítson.

A gazdaság működéséről, pillanatnyi állapotáról minden korábbinál több és részletesebb adat áll rendelkezésünkre. Ez lehetővé teszi, hogy a múltbeli történéseket megértsük, a jelenben pontos képet alkossunk a nemzetgazdaságról és megértsük a hazai, valamint nemzetközi fejlődési irányokat. Hisszük, hogy az adatok elemzése csak akkor vezet az igazság közelébe, ha részrehajlás nélkül, de nem cél- és érzelemmentesen tekintünk az eredményekre.

A Makronóm Intézet feladatának tekinti a hazai gazdaságpolitika eredményeinek közérthető formában történő bemutatását, annak céljait az adat- és értékalapú elemzés módszereivel kívánja támogatni.